

Αξιολόγηση του Ευρωπαϊκού Έτους για την Καταπολέμηση της Φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού – Συνοπτική Έκθεση

1. Το πλαίσιο

Τα τελευταία χρόνια η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει οργανώσει μια σειρά από «Ευρωπαϊκά Έτη», τα οποία έχουν σχεδιαστεί για να επιστήσουν την προσοχή σε ένα συγκεκριμένο θέμα ενδιαφέροντος των ανθρώπων και των οργανώσεων γενικότερα, καθώς και των φορέων χάραξης πολιτικής και των επαγγελματιών. Το 2010 ανακηρύχθηκε Ευρωπαϊκό Έτος για την καταπολέμηση της Φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού («ΕΕ2010» ή «το Έτος»). Ο στόχος ήταν η πυροδότηση της ευαισθητοποίησης, η ανάπτυξη νέων συνεργασιών, η δημιουργία ενός ερεθίσματος και μιας ισχυρής πολιτικής δέσμευσης για την καταπολέμηση της φτώχειας στην Ευρώπη. Τέσσερις πιο λεπτομερείς στόχοι καθοδήγησαν το Έτος: αναγνώριση των δικαιωμάτων, αίσθημα κοινής ευθύνης, και συμμετοχή, συνοχή, δέσμευση και συγκεκριμένη δράση.

Η αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε από τον ανεξάρτητο ανάδοχο ECORYS, σκοπό είχε να εξετάσει πώς τελείωσε το ΕΕ2010 και τι επιπτώσεις είχε και πιθανώς να έχει στο μέλλον. Η έρευνα περιελάμβανε την ανασκόπηση της βασικής βιβλιογραφίας και των δεδομένων, έρευνες και ατομικές διαβουλεύσεις, καθώς και εμπειριστατωμένες μελέτες σχετικά με τα αποτελέσματα του Έτους στη Βουλγαρία, την Ιταλία, τη Λιθουανία, τη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, και τη συμμετοχή σε εκδηλώσεις και διάφορες δραστηριότητες.

Το συνολικό ποσό των 17,25 εκατ. € δόθηκε από την ΕΕ για την υποστήριξη του Έτους, στο οποίο προστέθηκαν σημαντικές συνεισφορές (περίπου 9 εκατ. €) από τα Κράτη Μέλη. Κατά τη διάρκεια του Έτους, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι εταίροι της, συμπεριλαμβανομένων της κοινωνίας των πολιτών, θεσμικών οργάνων της ΕΕ, δημοσίων αρχών και άλλων πραγματοποιήσαν μια σειρά από δραστηριότητες. Τα βασικά στοιχεία που ακολουθούν δίνουν μια εικόνα από αυτές:

Το Ευρωπαϊκό Έτος 2010 με αριθμούς:

- 29 συμμετέχουσες χώρες;
- 80 εκατομμύρια άνθρωποι αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο της φτώχειας στην ΕΕ;
- Περίπου 900 συγχρηματοδοτούμενες δραστηριότητες προωθήθηκαν είτε από τους Εθνικούς Εκτελεστικούς Φορείς είτε από τους ενδιαφερομένους στις συμμετέχουσες χώρες;
- Τουλάχιστον 1800 περαιτέρω εθνικές και τοπικές δραστηριότητες χρησιμοποίησαν το λογότυπο;
- Περίπου 40 εκδηλώσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης (οργανώθηκαν από όργανα της ΕΕ ή σε συνεργασία);
- 160 Πρέσβεις;
- 400 000 μοναδικοί επισκέπτες του δικτυακού ιστότοπου www.2010againstopoverty.eu;
- Πάνω από 10 000 τυπωμένα / διαδικτυακά άρθρα;
- 1200 συμμετοχές στο διαγωνισμό Journalist Award και 60 νικητές;
- 60 βιντεοκλίπ που δημιουργήθηκαν σε Ευρωπαϊκό επίπεδο;
- 49 εκατομμύρια αναγνώστες και ακροατές ενημερώθηκαν από τις αναφορές που μεταδόθηκαν;
- 200 φωτογραφίες από 18 Ευρωπαϊκές χώρες που συμμετείχαν στο Art Partner Project.

Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό του Έτους ήταν ότι οι δραστηριότητες πραγματοποιήθηκαν σε κάθε μία από τις 29 συμμετέχουσες χώρες, καθώς και σε επίπεδο ΕΕ. Σε κάθε χώρα οι Εθνικοί Εκτελεστικοί Φορείς συντόνισαν μια σειρά εκδηλώσεων, έργων και εκστρατειών δημοσιότητας που ήταν προσαρμοσμένες στις εθνικές συνθήκες. Οι εκστρατείες πληροφόρησης και επικοινωνίας σε πανευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο αποτέλεσαν ένα βασικό μέρος του Έτους 2010. Οι τέσσερις βασικές ομάδες στόχοι ήταν: οι δημόσιες αρχές, τα ΜΜΕ, οι ενδιαφερόμενοι, οι άνθρωποι που ζουν σε συνθήκες φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, με σκοπό να προσεγγίσουν επίσης και το ευρύ κοινό.

2. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης

Επειδή το Έτος υλοποιήθηκε σε εποχή παρατεταμένης οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης αποδείχθηκε **ότι ήταν ιδιαίτερα επίκαιρο** και με απήχηση στο ευρύ κοινό. Αυτό σήμαινε επιπρόσθετη επίδραση, αλλά ταυτόχρονα έθεσε προκλήσεις όσον αφορά τη μετάδοση των μηνυμάτων σχετικά με το τι μπορεί μερικές φορές να είναι ένα ευαίσθητο θέμα. Το Έτος συμπλήρωσε υφιστάμενες πρωτοβουλίες της ΕΕ στον τομέα αυτό και βελτίωσε την αντίληψη για τους ανθρώπους που βιώνουν τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Με τη συμμετοχή των ΜΚΟ, των κοινωνικών εταίρων και άλλων ενδιαφερόμενων, το Έτος ανέδειξε την ανάγκη για επέκταση της συμμετοχής στο σχεδιασμό και την εφαρμογή των πολιτικών κοινωνικής ένταξης. Σε μεμονωμένες χώρες, η χρηματοδότηση του Έτους 2010 επέτρεψε την πραγματοποίηση μια σειράς μικρής κλίμακας δραστηριοτήτων, οι οποίες δεν θα μπορούσαν διαφορετικά να εφαρμοστούν. Στις περισσότερες χώρες, οι δραστηριότητες οργανώθηκαν για την ανάδειξη των αναγκών όλων των βασικών ομάδων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο (παιδιά, νέοι, γυναίκες, ηλικιωμένοι, άστεγοι, μετανάστες και εθνικές μειονότητες).

Όσον αφορά **την αποτελεσματικότητα και τον αντίκτυπο** του Έτους 2010, σημειώθηκε πρόοδος και στους τέσσερις στόχους του Έτους 2010. Ιδιαίτερα σε επίπεδο ΕΕ, όσον αφορά τα επιτεύγματα, η δέσμευση και οι ολοκληρωμένες δράσεις κρίθηκαν ιδιαίτερα θετικά από τον αξιολογητή (επιπλέον και λόγω της τελικής Διακήρυξης του Συμβουλίου σχετικά με το Έτος). Οι βασικοί παράγοντες σε εθνικό επίπεδο, όμως εξακολουθούν να είναι επιφυλακτικοί σχετικά με το βαθμό που θα καθιερωθούν παρόμοιες δεσμεύσεις και συγκεκριμένες δράσεις, ειδικά δεδομένων των σημερινών περιορισμών στις δημόσιες δαπάνες. Οι δραστηριότητες του Έτους 2010 στην πλειοψηφία των χωρών προσέλκυσαν ευρεία συμμετοχή των εμπλεκόμενων, κυρίως των ΜΚΟ και των ενώσεων. Σε επίπεδο ΕΕ επίσης, το Έτος προσέφερε πολύτιμες ευκαιρίες για τους ενδιαφερομένους να συναντηθούν, να αποκτήσουν διασυνδέσεις μεταξύ τους και να προσδιορίσουν τους τομείς κοινού ενδιαφέροντος. Όσον αφορά τον αντίκτυπο στο ευρύ κοινό, τα στοιχεία δείχνουν ότι οι πληροφορίες σχετικά με το Έτος μπορεί να έχουν φτάσει περίπου στο ένα δέκατο των Ευρωπαίων μέσω των ραδιοτηλεοπτικών μέσων. Ένας από τους στόχους του Έτους 2010 ήταν η συμμετοχή παραγόντων που δεν είναι παραδοσιακά εμπλεκόμενοι σε πολιτικές κοινωνικής ένταξης, και αυτό επιτεύχθηκε σε κάποιο βαθμό σε εθνικό επίπεδο. Ίσως σε μικρότερο βαθμό σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά τη διάρκεια του Έτους διερευνήθηκαν μια σειρά από καινοτόμες προσεγγίσεις όπως η χρήση κοινωνικών μέσων μαζικής ενημέρωσης για την επικοινωνία, η συνεργασία με τους δημοσιογράφους και οι συμμετοχικές προσεγγίσεις στα γεγονότα. Σε κάποιες χώρες εντοπίστηκαν παραδείγματα καινοτομικών πολιτικών : προηγμένες συμμετοχικές προσεγγίσεις στο σχεδιασμό πολιτικών, κοινωνική πολιτική βασισμένη σε στοιχεία, κοινωνική επιχειρηματικότητα. Οι σύνδεσμοι με άλλους θεματικούς τομείς πολιτικής έγιναν από ορισμένες πρωτοβουλίες, ιδίως σε σχέση με την υγεία, τη δικαιοσύνη και τη χρηματοδότηση.

Το Έτος πρέπει να έχει **μόνιμα αποτελέσματα** σε εθνικό επίπεδο όσον αφορά την προβολή και την ικανότητα των ενδιαφερομένων που συμμετέχουν και την ανάπτυξη νέων προσεγγίσεων σε

σχέση με την επικοινωνία και την προώθηση της κοινωνικής ένταξης. Σε επίπεδο ΕΕ υπάρχει συγκρατημένη αισιοδοξία για τις εξελίξεις σε υψηλό επίπεδο στην πολιτική της ΕΕ (ειδικότερα στο βασικό στόχο της μείωσης της φτώχειας), τα οποία βοηθήθηκαν από τη συγκυρία και το ενδιαφέρον για τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό που δημιουργήθηκαν από το Έτος. Επιπλέον, η τελική Διακήρυξη του Συμβουλίου αντιπροσώπευε μια σταθερή δέσμευση της ΕΕ και των Κρατών Μελών να προχωρήσουν πέρα από την αύξηση της ευαισθητοποίησης και να δώσουν στο Έτος μια ισχυρή πολιτική κληρονομιά που θα αποδώσει απτά αποτελέσματα.¹

Χρειάστηκε κάποιος χρόνος για τη δημιουργία του πλαισίου σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, κυρίως λόγω της απόφασης για τη χρήση των διοικητικών δομών που ήταν ήδη διαπιστευμένες από την ΕΚ για τη διαχείριση της κοινοτικής χρηματοδότησης. Ωστόσο, σε γενικές γραμμές, η **διαχείριση του Έτους από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή**, κρίθηκε ικανοποιητική από τους Εθνικούς Εκτελεστικούς Φορείς (ΕΕΦ) και τους ενδιαφερομένους. Η Συμβουλευτική Επιτροπή υποστήριξε τους ΕΕΦ και η ομάδα των εμπειρογνομόνων της ΕΕ θεωρήθηκαν και οι δύο πολύτιμα εργαλεία. Οι διαδικασίες κρίθηκαν σαφείς, αν και υπήρχαν αιτήματα για περισσότερη καθοδήγηση σε προγενέστερο στάδιο. Η συνεργασία μεταξύ ΕΕΦ και της ομάδας εργασίας του Έτους 2010 λειτούργησε ικανοποιητικά, παρόλο που η κατανομή των αρμοδιοτήτων για τις δραστηριότητες επικοινωνίας σε επίπεδο ΕΕ και σε εθνικό επίπεδο δεν ήταν πάντοτε σαφής και ομαλή. Η συνεργασία με τους εθνικούς ανταποκριτές του αναδόχου για θέματα επικοινωνίας ήταν ικανοποιητική στις περισσότερες χώρες, παρά την αρχική αβεβαιότητα σχετικά με τους ρόλους τους. Επίσης συμμετείχαν οι αντιπροσωπείες της ΕΚ και σε ορισμένες χώρες ήταν ενεργή στη διοργάνωση των δικών τους εκδηλώσεων.

Αν και το Έτος 2010 τελείωσε, πέτυχε να δώσει νέα ώθηση στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στην Ευρώπη. Είχε σαν αποτέλεσμα, να ενεργοποιηθούν όσοι εμπλέκονται στον τομέα αυτό και εμπνευστούν ώστε να εντείνουν τις προσπάθειές τους, να συνεργάζονται στα διάφορα πεδία πολιτικής και να αναζητούν νέους τρόπους για την αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων. Αυτή η κινητοποίηση αύξησε τη δυνατότητα ενός εύρους βασικών συντελεστών να διαφοροποιηθεί και μία πολύ ισχυρή καθοδήγηση της πολιτικής από την ΕΕ έχει αλλάξει το επίκεντρο της μελλοντικής ατζέντας. Σε μια ιδιαίτερα δύσκολη στιγμή για την οικονομία και την κοινωνία, το Έτος 2010 άνοιξε τα μάτια πολλών ανθρώπων για το ποια είναι η πραγματικότητα για τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό στην Ευρώπη. Αναγνώρισε την υπάρχουσα και δυναμική συμβολή των εμπλεκόμενων και των φορέων χάραξης πολιτικής και ενίσχυσε τη σημασία του να ακούει κανείς τις φωνές εκείνων που βιώνουν τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Η διατήρηση της δυναμικής που ξεκίνησε από το Έτος πρέπει πλέον να γίνει το επίκεντρο της προσοχής.

---

¹ Διακήρυξη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Έτος για την Καταπολέμηση της Φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού: *Εργαζόμαστε μαζί για να καταπολεμήσουμε τη φτώχεια το 2010 και μετέπειτα*, 3053^η Συνάντηση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την Απασχόληση, την Κοινωνική Πολιτική, και τις Πολιτικές Υγείας και Καταναλωτών, Βρυξέλλες, 6 Δεκεμβρίου 2010.